

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ข้อเสนอแนะ และการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน ปัญหา ในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยาย-โอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดขอนแก่น ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และวิธีการดำเนินการ ในบทนี้ผู้วิจัยจะขอเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5.2 วิธีดำเนินการวิจัย
- 5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 5.4 สรุปผลการวิจัย
- 5.5 อภิปรายผลการวิจัย
- 5.6 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาในการรณรงค์ เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดขอนแก่น ในด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ และวิธีการดำเนินการ
- 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและปัญหาในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา และ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ในด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ และวิธีการดำเนินการ

3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นบุคลากรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน 234 โรงเรียน แยกเป็นโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 87 โรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 132 คน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 147 โรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 218 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 350 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อเสนอแนะในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ในด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และวิธีดำเนินการ ได้นำแบบสอบถามไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความตรงในเนื้อหา ความตรงในด้านโครงสร้าง รูปแบบของแบบสอบถาม ตรวจสอบด้านภาษา ความสมบูรณ์ของคำชี้แจง แล้วนำไปทดสอบใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่อยู่ในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง ปรากฏว่า ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง ดังนี้

สภาพปัจจุบันของบทบาทบุคลากรในการรณรงค์	0.92
สภาพปัจจุบันของระดับการใช้วัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์	0.77
สภาพปัจจุบันของระดับการดำเนินการรณรงค์	0.88
ปัญหาด้านบุคลากรในการรณรงค์	0.76
ปัญหาด้านงบประมาณในการรณรงค์	0.73
ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์	0.72

ปัญหาด้านการดำเนินการรณรงค์ 0.79

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งจูงใจในการเรียนต่อ 0.90

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่ไม่เรียนต่อ 0.79

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไป 350 ชุด ได้รับกลับคืน 333 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.14 และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมด

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Sciences/Personal Computer) เพื่อคำนวณหาค่าต่าง ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 หาค่าร้อยละ เพื่อทราบสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่า t ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา

ตอนที่ 3 หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่า t ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับปัญหาในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา

ตอนที่ 4 หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่า t ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการรณรงค์ เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา

5.4 สรุปผลการวิจัย

1) สภาพปัจจุบันในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา

1.1) สภาพการดำเนินการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยาย-โอกาสทางการศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในปีการศึกษา 2537 ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ได้มีการดำเนินการมากกว่าทุกปีที่ผ่านมา และผลจากการดำเนินการทำให้สามารถรับนักเรียนได้สูงกว่าเป้าหมาย

1.2) บทบาทของบุคลากรในการรณรงค์ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมบุคลากรของโรงเรียนทั้งในสังกัดกรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ที่มีบทบาทในการรณรงค์อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ครู-อาจารย์ในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา นักเรียนปัจจุบัน ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน ส่วนที่มีบทบาทในระดับน้อยคือ ผู้จัดการรายการวิทยุ และผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ นอกนั้นมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยเปรียบเทียบ พบว่า โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาใช้บุคลากรต่างๆในการรณรงค์ได้มากกว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่าง ๆ กัน คือ ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา และนักเรียนปัจจุบันที่ระดับ.05 คณะกรรมการสภาตำบล ผู้จัดการรายการวิทยุและผู้บริหารโรงเรียน ที่ระดับ.01 ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่ระดับ .001 ส่วนบุคลากรประเภทอื่นๆ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.3) แหล่งและจำนวนรายได้ของโรงเรียน เพื่อใช้สนับสนุนการดำเนินการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนทั้งสองสังกัดมีแหล่งรายได้ในระดับใกล้เคียงกัน โดยเรียงลำดับดังนี้คือ เงินอุดหนุนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา เงินส่วนตัวผู้รณรงค์ เงินสวัสดิการภายในโรงเรียน และเงินบำรุงการศึกษา โดยส่วนใหญ่โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาจะได้รับเงินในระดับ 1,000 บาท ขึ้นไปในขณะที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้รับเงินในระดับที่ต่ำกว่า 500 บาท

1.4) การใช้จ่ายในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนทั้งสองสังกัดมีการใช้จ่ายเงินในสามเรื่องค่อนข้างมาก คือ การจัดทำเอกสารเผยแพร่ การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์และเป็นค่าตอบแทนใช้สอย เมื่อพิจารณาแยกตามสังกัดพบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาจะมีการใช้จ่ายในทุกรายการ และใช้จ่ายในระดับ 1,000 บาท ขึ้นไป ในขณะที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ใช้จ่ายในบางรายการ และใช้จ่ายในวงเงินต่ำกว่า 500 บาท

1.5) การใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ ในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนทั้งสองสังกัดมีการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์เพื่อการจัดทำเอกสารต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ใช้ในการทำป้ายประกาศและการใช้รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ช่วยในการรณรงค์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเรื่องอื่น ๆ มีการใช้อยู่ในระดับน้อย

ผลจากการวิจัยเปรียบเทียบ พบว่า โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษามีการใช้วัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์ มากกว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แทนทศรายการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่าง ๆ กันดังนี้ การใช้วัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำเอกสารและการใช้อุปกรณ์ในการทำป้ายประกาศ ที่ระดับ .05 การใช้เครื่องฉายสไลด์ ที่ระดับ .01 การใช้เครื่องเล่นวีดิทัศน์ การใช้วิทยุและการใช้รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ที่ระดับ .001

1.6) วิธีการดำเนินการรณรงค์ ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนทั้งสองสังกัด มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากในเรื่องการส่งเอกสารเผยแพร่ การจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ เพื่อให้เป็นที่ศรัทธา การให้บริการด้านต่างๆ คณะครูไปแนะแนวในโรงเรียนที่มีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่ใกล้เคียง การให้ครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ช่วยประชาสัมพันธ์ การพบปะผู้ปกครองที่บ้าน การชี้แจงชาวบ้านเวลาที่มีการรวมกลุ่ม การขอความร่วมมือจากชุมชนช่วยประชาสัมพันธ์และการใช้ป้ายประกาศในที่ชุมชน

ผลการวิจัยเปรียบเทียบพบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาดำเนินการโดยวิธีต่าง ๆ มากกว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่าง ๆ กัน ดังนี้ การจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ เพื่อให้เป็นที่ศรัทธา และการจัดนิทรรศการแสดงผลงาน ที่ระดับ .01 การส่งเอกสารเผยแพร่โครงการพี่ชวนน้อง คณะครูไปแนะแนวโรงเรียนที่มีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่ใกล้เคียง การใช้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และการออกรายการวิทยุหรือโทรทัศน์ ที่ระดับ .001 ส่วนรายการที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีการดำเนินการมากกว่าโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา คือ การชี้แจงชาวบ้านเวลาที่มีการรวมกลุ่ม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 นอกนั้นพบว่ามีแตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

1.7) การใช้ระยะเวลาในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้งสองสังกัดโดยภาพรวมส่วนใหญ่ดำเนินการรณรงค์ โดยกระทำเป็นระยะ ๆ ตลอดปี และก่อนเปิดภาคเรียน 5 - 6 เดือน

2) ปัญหาในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา

2.1) โดยภาพรวมในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงด้านบุคลากรเท่านั้นที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนผลการวิจัยเปรียบเทียบพบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีปัญหามากกว่าโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาในด้านงบประมาณและด้านวัสดุอุปกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านบุคลากรและด้านวิธีการดำเนินการพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2) ด้านบุคลากร ผลการวิจัยพบว่าที่มีปัญหาในระดับปานกลางสามเรื่องคือ ขาดสิ่งจูงใจตอบแทนในการรณรงค์ที่เหมาะสม ขาดความร่วมมือจากบุคลากรภายนอกโรงเรียน และขาดทักษะในการจูงใจ นอกนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ผลการวิจัยเปรียบเทียบพบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในเรื่องการขาดสิ่งจูงใจตอบแทนในการรณรงค์ที่เหมาะสมและการขาดทักษะในการจูงใจที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีปัญหามากกว่าโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2.3) ด้านงบประมาณ ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากในเรื่อง การขาดงบประมาณเพื่อการรณรงค์โดยเฉพาะ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางในเรื่องการเบิกเงินล่าช้า ไม่ทันต่อความต้องการที่จะใช้และการใช้เงินส่วนตัวในการรณรงค์ ส่วนที่เหลือมีปัญหอยู่ในระดับน้อย

ผลการวิจัยเปรียบเทียบพบว่า เรื่องการขาดงบประมาณในการรณรงค์โดยเฉพาะ การเบิกเงินล่าช้าไม่ทันต่อความต้องการที่จะใช้ การแบ่งสรรงบประมาณไม่เป็นธรรม และการใช้เงินส่วนตัวในการรณรงค์ ที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีปัญหามากกว่าโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .001

2.4) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาในระดับปานกลางทุกเรื่อง ส่วนผลการวิจัยเปรียบเทียบพบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีปัญหามากกว่าโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาใน 4 เรื่องที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติแตกต่างกันดังนี้สื่อในการรณรงค์ไม่สามารถแจกจ่ายให้นักเรียนและผู้ปกครองได้ทั่วถึงที่ระดับ .01 วัสดุที่ใช้ในการรณรงค์ไม่เพียงพอ ขาดการสนับสนุนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและปัญหาของสภาพวัสดุที่ใช้ในการรณรงค์ ที่ระดับ .001 ส่วนการขาดยานพาหนะที่ใช้ในการรณรงค์มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.5) ด้านการดำเนินการ ผลการวิจัยพบว่า ที่มีปัญหาน้อย ได้แก่ เรื่องสภาพพื้นที่บริการมีลักษณะกระจาย ทั่วกันดาร และเรื่องขาดการสนับสนุน ให้กำลังใจจากผู้บริหาร และเพื่อนร่วมงาน นอกนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลการวิจัยเปรียบเทียบพบว่า มีเฉพาะเรื่องขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีปัญหามากกว่าโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 นอกนั้นมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา

3.1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่ผู้มีความคิดเห็นเห็นว่านโยบายการกำหนดอัตราการเรียนต่อร้อยละ 95 นั้นมีความเหมาะสมแล้ว ส่วนความเหมาะสมในเรื่องเวลาในการรณรงค์ส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นเห็นว่าเหมาะสมแล้วส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นเห็นว่าน้อยเกินไป

3.2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งจูงใจในการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยภาพรวมเรื่องที่เห็นว่าเป็นสิ่งจูงใจในระดับมากที่สุดคือ การยกเว้นเงินบำรุงการศึกษาและการมีหนังสือให้ยืมเรียน นอกนั้นมีความคิดเห็นว่าเป็นสิ่งจูงใจในระดับมาก

ผลการวิจัยเปรียบเทียบพบว่า มีอยู่ 5 เรื่อง ที่เป็นสิ่งจูงใจให้นักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา มากกว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่างๆ กันดังนี้ เรื่องการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ที่ระดับ .05 การมีที่พักให้นักเรียนบ้านไกล การคมนาคมระหว่างบ้านและโรงเรียนสะดวก มีพาหนะรับส่งและการประสบความสำเร็จของศิษย์เก่า ที่ระดับ .01

3.3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่นักเรียนไม่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า เป็นสาเหตุอยู่ในระดับมากคือ เรื่องที่ต้องช่วยผู้ปกครองทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง มีเรื่อง ผู้ปกครองไม่ให้เรียนต่อโดยไม่มีเหตุผล ช่วยผู้ปกครองดูแลน้อง เรียนอ่อนหรือสติปัญญาไม่ดี ต้องการหารายได้จากการทำงานในหมู่บ้าน และต้องการหารายได้จากการทำงานในจังหวัดใหญ่ เรื่องอื่น ๆ คือ บ้านไกลโรงเรียนและเพื่อนสนิทไม่มีใครเรียนต่อ อยู่ในระดับน้อย

ผลการวิจัยเปรียบเทียบพบว่า เรื่องการช่วยผู้ปกครองทำงาน เรื่องต้องการหารายได้จากการทำงานในหมู่บ้าน และเรื่องต้องการหารายได้จากการทำงานในจังหวัดใหญ่ เป็นสาเหตุการไม่เรียนต่อของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษามากกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนเรื่องอื่น ๆ เป็นสาเหตุที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบุคลากรในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ควรให้ความสำคัญกับเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้ตามลำดับคือ ควรให้ความรู้แก่บุคลากรก่อนดำเนินการรณรงค์ ควรจัดบุคลากรเพื่อการแนะแนวโดยเฉพาะ ควรมีการร่วมมือกันอย่างจริงจังของบุคลากร ควรหาทางแก้ปัญหามูลนิธิที่แท้ ควรเป็นบุคลากรที่อยู่ในท้องถิ่น และบุคลากรควรได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม

3.5) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงบประมาณในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ควรให้ความสำคัญกับเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้ตามลำดับคือ ควรจัดงบประมาณเพื่อการรณรงค์โดยเฉพาะ ควรจัดงบประมาณให้ทุกกรมที่จัดการศึกษารูปแบบนี้ด้วยความเป็นธรรม ควรเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ ควรจัดงบประมาณเพิ่มมากขึ้น และมีความคิดเห็นว่างบประมาณอาจจะไม่จำเป็นถ้าทุกฝ่ายมีความจริงจัง

3.6) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์ในการรณรงค์ เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ควรให้ความสำคัญกับเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้ตามลำดับ ควรให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จัดหาวัสดุอุปกรณ์แล้วส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเป็นสื่อที่ทันสมัย ควรจัดวัสดุอุปกรณ์เพื่อการรณรงค์โดยเฉพาะ ควรเป็นสื่อที่เหมาะสมกับท้องถิ่น และมีความคิดเห็นว่ามีผลน้อยกว่าความศรัทธาของผู้ปกครองและนักเรียน

3.7) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ควรให้ความสำคัญกับเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้ตามลำดับคือ ควรมีการวางแผน และ

การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การสั่งการควรให้สอดคล้องกับนโยบาย ควรใช้มาตรการเสริมคือการสร้างความศรัทธาแก่นักเรียนและผู้ปกครอง ควรมีการใช้วิธีการหลาย ๆ รูปแบบ และควรร่วมมือกับหน่วยงานราชการและเอกชนอื่น ๆ ให้มากขึ้น

5.5 อภิปรายผล

1) สภาพปัจจุบันในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา

1.1) จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่ได้มีการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ในปีการศึกษา 2537 มากกว่าทุกปีที่ผ่านมา และผลจากการดำเนินการทำให้สามารถรับนักเรียนได้สูงกว่าเป้าหมาย ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจาก นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดเป้าหมายการรับนักเรียนในปีการศึกษา 2537 ให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ให้ได้ร้อยละ 95 จากนโยบายดังกล่าวจังหวัดต่างๆ ได้รับไปดำเนินการเร่งรีบและมีการรณรงค์กันอย่างเต็มที่ ดังนั้นจากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนต่าง ๆ มีการรณรงค์มากกว่าทุกปีที่ผ่านมา ก็เพราะโรงเรียนได้ปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ จนเป็นผลให้สามารถรับนักเรียนได้สูงกว่าเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของจังหวัดขอนแก่น ที่ได้ถึงร้อยละ 95.14 ของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.2) ผลการวิจัยบทบาทของบุคลากรในการรณรงค์ ที่พบว่า ครู - อาจารย์ ในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา นักเรียนปัจจุบัน ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน มีบทบาทมากในการรณรงค์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรเหล่านี้เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนโดยตรง ส่วนผู้จัดรายการวิทยุ และผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์มีบทบาทน้อย อาจเป็นเพราะบุคคลเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนน้อย นอกจากนั้น นักเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านชนบท มีการอ่านหนังสือพิมพ์น้อย ส่วนการที่ผู้จัดรายการวิทยุมีบทบาทน้อยอาจเนื่องมาจากความจำกัดด้านงบประมาณ เพราะการประชาสัมพันธ์การรณรงค์ทางวิทยุต้องเสียค่าใช้จ่ายซึ่งเกินความสามารถของโรงเรียนที่จะทำได้

เมื่อเปรียบเทียบบทบาทในการรณรงค์ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของบุคลากรในการรณรงค์ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา มีมากกว่าบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษามีความพร้อมกว่าเพราะเคยดำเนินงานมาหลายปีในขณะที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้เริ่มดำเนินการในตอนหลังจะเห็นได้จากผลการวิจัยว่าครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาและนักเรียนปัจจุบัน มีบทบาทในการรณรงค์ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษามากกว่า ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งอาจจะเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษามีประสบการณ์มากกว่า เห็นว่าบุคคลเหล่านี้มีความสำคัญ จึงให้บทบาทในการรณรงค์มาก

1.3) จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนทั้งสองสังกัดมีแหล่งรายได้ในระดับที่ใกล้เคียงกันโดยเรียงลำดับคือ เงินอุดหนุนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา เงินส่วนตัวผู้รณรงค์ เงินสวัสดิการภายในโรงเรียน และเงินบำรุงการศึกษา ทั้งนี้เพราะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีงบประมาณใช้ในการดำเนินงานของโรงเรียนจากเงินอุดหนุนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งคิดจากจำนวนนักเรียนที่สามารถรับได้ในปีนั้น ๆ เป็นเงินคนละ 700 บาท ต่อปี เงินจำนวนนั้นนอกจากจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแล้ว โรงเรียนยังต้องแบ่งมาใช้ในการดำเนินการรณรงค์เพื่อเรียนต่ออีกด้วย ส่วนใหญ่งบประมาณจึงไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย ดังนั้นผู้รณรงค์จึงต้องใช้เงินส่วนตัวซึ่งเป็นอันดับรองลงมา ส่วนอันดับสุดท้ายคือได้จากเงินบำรุงการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีเงินบำรุงการศึกษาน้อย ยกเว้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาบางโรงเรียนที่ไม่ได้รับการยกเว้นเงินบำรุงการศึกษาทั้งหมด นอกจากนี้จากผลการวิจัยยังพบว่า โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนใหญ่ได้รับเงินในระดับ 1,000 บาทขึ้นไป ในขณะที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้รับเงินในระดับที่ต่ำกว่า 500 บาท ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ (1) โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษารับนักเรียนได้มากกว่า (2) โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษามีการดำเนินงานมาหลายปี อาจไม่จำเป็นต้องจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนเพิ่มมาก จึงมีเงินส่วนหนึ่งเหลือพอที่จะนำมาใช้ในการรณรงค์มากกว่า และ (3) ในปีการศึกษา 2537 นี้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

จังหวัดขอนแก่น ไม่ได้ได้รับเงินอุดหนุนจากโครงการฯ แต่ได้รับในรูปวัสดุการเรียนการสอนแทน นอกจากนี้พื้นที่ในการณรงค์ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อาจดำเนินการเฉพาะในโรงเรียนเดิมและใกล้เคียงไม่มากนัก ในขณะที่โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษามีพื้นที่รณรงค์ที่กว้างกว่า เงินที่ใช้จึงต้องได้มากกว่าด้วย

1.4) การใช้จ่ายในการณรงค์ จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนทั้งสองสังกัดมีการใช้จ่ายเงินค่อนข้างมากในสามเรื่องคือ การจัดทำเอกสารเผยแพร่ การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ และเป็นค่าตอบแทนใช้สอย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดทำเอกสารเผยแพร่ และการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ เป็นเรื่องที่สามารถทำได้โดยทั่วไปในทุกโรงเรียน จึงมีการดำเนินการกันมาก ส่วนค่าใช้สอยตอบแทนก็ต้องใช้สำหรับผู้ณรงค์นอกโรงเรียน จึงจำเป็นต้องใช้จ่ายในสามเรื่องนี้มากกว่าเรื่องอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่าส่วนใหญ่โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา มีการใช้จ่ายในทุกรายการและใช้จ่ายในระดับ 1,000 บาทขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษามีการดำเนินการรณรงค์ในด้านต่าง ๆ มากกว่า ส่วนจำนวนเงินที่ใช้ก็สอดคล้องกับจำนวนเงินที่ได้รับเพื่อใช้ในการรณรงค์คือ 1,000 บาทขึ้นไป ในขณะที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีการใช้จ่ายในบางรายการ และใช้จ่ายในวงเงินต่ำกว่า 500 บาท ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนเงินที่ได้รับเช่นเดียวกัน

1.5) การใช้วัสดุครุภัณฑ์ในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้งสองสังกัดมีการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ ในระดับมาก ในเรื่อง การจัดทำเอกสารต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการใช้จ่ายที่ใช้เพื่อการจัดทำเอกสารเผยแพร่ซึ่งพบว่าอยู่ในอันดับแรก ส่วนวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่มีการใช้ในระดับปานกลาง คือ ในเรื่องการใช้อุปกรณ์ในการทำป้ายประกาศ ซึ่งก็สอดคล้องกับรายการใช้จ่ายเช่นเดียวกัน ส่วนการใช้รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ซึ่งมีการใช้ในระดับปานกลางอีกรายการหนึ่งนั้น อาจเป็นเพราะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาดังอยู่ในพื้นที่ชนบทเป็นส่วนใหญ่ ในการออกรณรงค์ตามหมู่บ้านหรือโรงเรียนประถมศึกษาต่าง ๆ รถยนต์ และรถจักรยานยนต์จึงเป็นพาหนะที่มีความเหมาะสมและจำเป็นต่อการใช้

จากผลการวิจัยเปรียบเทียบที่พบว่า การใช้วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ในการรณรงค์ ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษามีมากกว่าในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แทบทุกรายการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่าง ๆ กัน เช่น การใช้วัสดุ

อุปกรณ์ในการจัดทำเอกสาร และการใช้อุปกรณ์ในการทำป้ายประกาศ ที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสืบเนื่องมาจากงบประมาณที่ได้รับและใช้จ่าย ซึ่งโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษามีมากกว่า ส่วนการใช้เครื่องฉายสไลด์ แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งเรื่องนี้มีการใช้ในระดับน้อยด้วยกันทั้งสองสังกัด แต่โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีการใช้น้อยกว่า อาจเนื่องมาจากส่วนใหญ่ไม่มีในโรงเรียน นอกจากนี้ มีการใช้เครื่องเล่นวีดิทัศน์ การใช้วิทยุ การใช้รถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ แตกต่างกันที่ระดับ .001 ซึ่งถือว่าการใช้แตกต่างกันที่ระดับน้อย กล่าวคือ เครื่องเล่นวีดิทัศน์และวิทยุมีการใช้ในระดับน้อยทั้งสองสังกัด และการใช้รถยนต์และรถจักรยานยนต์มีการใช้ในระดับปานกลางทั้งสองสังกัด แต่มีการใช้มากกว่ากันเล็กน้อย ซึ่งก็อาจจะเนื่องมาจากการมีวัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียนใกล้เคียงกัน แต่ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาอาจมีมากกว่าแต่เป็นส่วนน้อย

1.6) จากผลการวิจัยที่พบว่า วิธีการดำเนินการณรงค์ มีการดำเนินการในระดับมาก เรื่อง (1) การส่งเอกสารเผยแพร่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่องงบประมาณที่ได้รับ การใช้จ่ายเงินและสภาพปัจจุบันของการใช้วัสดุอุปกรณ์ (2) คณะครูไปแนะนำโรงเรียนที่มีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่ใกล้เคียง (3) การพบปะผู้ปกครองที่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการประเมินผลโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 ที่ระบุว่าวิธีการประชาสัมพันธ์ที่โรงเรียนใช้และเป็นวิธีการที่ได้ผลมากที่สุดอันดับแรก คือ การไปพบปะผู้ปกครองที่บ้าน คณะครูโรงเรียนมัธยมศึกษาไปแนะนำที่โรงเรียนประถมศึกษา และการส่งเอกสารเผยแพร่ (4) การจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุธรรม ปิ่นประเสริฐ (ไทยรัฐ ฉบับประจำวันพุธที่ 9 พฤศจิกายน 2537 หน้า 8) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องจัดให้ได้มาตรฐานต้องอยู่ในระบบเดียวกันและหลักสูตรเดียวกัน (5) การให้บริการด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับผลการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ของโรงเรียนในโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ ของกองแผนงาน สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่พบว่า การที่ผู้ปกครองนักเรียนจะส่งลูกให้เรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพิ่มขึ้น ทางราชการจะต้องมีความพร้อมในการช่วยเหลือ และให้บริการด้านต่าง ๆ เท่าที่จำเป็น (6) การใช้จ่ายประกาศในที่ชุมชน สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับและใช้จ่ายไปในเรื่องการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ในระดับมาก (7) การชี้แจงชาวบ้านเวลาที่มีการรวมกลุ่ม และ (8) การขอความร่วมมือ

จากชุมชนช่วยประชาสัมพันธ์ ซึ่งสองเรื่องหลังนี้ขัดแย้งกับรายงานการประเมินผลโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา กรมสามัญศึกษา พ.ศ.2535 ที่พบว่า การชี้แจงชาวบ้านเวลาที่มีการรวมกลุ่มและการขอความร่วมมือจากชุมชนช่วยประชาสัมพันธ์ มีการดำเนินการในระดับน้อย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากรายงานนี้เป็นการศึกษาจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเท่านั้น แต่จากการวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากโรงเรียนขยายโอกาสทั้งที่สังกัดกรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากกว่าโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยจึงพบว่าการดำเนินการในเรื่องนี้มาก

จากผลการวิจัยเปรียบเทียบวิธีการดำเนินการณรงค์ที่พบว่าโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาดำเนินการโดยวิธีต่าง ๆ มากกว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่าง ๆ กัน เช่น การจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพเพื่อให้เป็นที่ศรัทธาของนักเรียนและผู้ปกครองการจัดนิทรรศการแสดงผลงานที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งสองเรื่องนี้ โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษามีความพร้อมมากกว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนการส่งเอกสารเผยแพร่โครงการที่ชวนน้อง คณะครูไปแนะแนวโรงเรียนที่มีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่ใกล้เคียง การใช้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และการออกรายการวิทยุโทรทัศน์ ที่ระดับ .001 ก็น่าจะเกิดจากความพร้อมของโรงเรียนที่แตกต่างกันไม่มากเท่าใดนัก นอกจากนี้ยังพบว่า การชี้แจงชาวบ้านเวลาที่มีการรวมกลุ่ม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีการดำเนินการมากกว่าโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีความใกล้ชิดกับชาวบ้านมากกว่าโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น

1.7) จากผลการวิจัยที่พบว่าโรงเรียนทั้งสองสังกัดได้ดำเนินการณรงค์โดยกระทำเป็นระยะ ๆ ตลอดปี และ ก่อนเปิดภาคเรียน 5 - 6 เดือน ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการณรงค์ที่พบว่ามีการดำเนินการมากเกี่ยวกับการจัดเรียนการสอนให้มีคุณภาพ การให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน การพบปะผู้ปกครองที่บ้าน หรือแม้แต่การชี้แจงชาวบ้านเวลาที่มีการรวมกลุ่ม ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถดำเนินการได้ตลอดทั้งปี และจากผลการวิจัยที่พบว่าได้ดำเนินการก่อนเปิดภาคเรียน

5 - 6 เดือน นั้น ก็แสดงว่าได้เริ่มดำเนินการประมาณเดือนธันวาคม 2536 ดังนั้นแสดงว่าโรงเรียนมีความกระตือรือร้นในเรื่องนี้มาก ได้ดำเนินการก่อนที่จังหวัดจะได้รับนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการ แล้วแจ้งให้อำเภอและโรงเรียนดำเนินการรณรงค์ ซึ่งอยู่ในช่วงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2537

โดยสรุปแล้ว ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในปีการศึกษา 2537 ได้มีการดำเนินการตลอดปีและเร่งรัดในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 โดยใช้หลาย ๆ วิธีการ ทั้งในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แต่มีความแตกต่างกันบ้างในด้านของประสบการณ์และงบประมาณ ที่โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษามีมากกว่า เป็นผลให้มีการดำเนินงาน ด้านต่าง ๆ มากกว่าโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2) ปัญหาในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา

2.1) จากการที่ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะความไม่พร้อมของปัจจัยต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ยกเว้นด้านบุคลากรเท่านั้นที่พบว่ามีปัญหาน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรมีความเข้าใจในความสำคัญและความจำเป็น จึงได้ทุ่มเทกำลังสติปัญญาความสามารถ เพื่อให้การรณรงค์ประสบความสำเร็จ และจากผลการวิจัยเปรียบเทียบที่พบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีปัญหามากกว่าโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยในส่วนที่ศึกษาสภาพปัจจุบันในการรณรงค์ที่โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษามีงบประมาณและประสบการณ์ ในการดำเนินการรณรงค์มากกว่า จึงทำให้มีปัญหาน้อยกว่าในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามไปด้วย

2.2) ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการรณรงค์ เพื่อเรียนต่อชั้นมัศึกษาด้านบุคลากร โดยภาพรวมมีปัญหาน้อย ส่วนที่พบว่ามีปัญหาในระดับปานกลางสามเรื่องคือ ขาดสิ่งจูงใจตอบแทนที่เหมาะสมในการรณรงค์ ขาดความร่วมมือจากบุคลากรภายนอกโรงเรียนและขาดทักษะในการจูงใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสืบเนื่องมาจากปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ ความไม่เข้าใจของ

บุคลากรภายนอกโรงเรียน และบุคลากรขาดประสบการณ์ในการรณรงค์

ส่วนผลการวิจัยเปรียบเทียบพบว่า โรงเรียนทั้งสองสังกัดมีปัญหาแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นเรื่องขาดสิ่งจูงใจตอบแทนในการรณรงค์ และการขาดทักษะ ในการจูงใจ ที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีปัญหามากกว่า โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาที่ระดับ .05 ทั้งนี้ก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากเรื่องของงบประมาณ และประสบการณ์ที่โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษามีมากกว่า

2.3) จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาด้านงบประมาณที่พบว่า มีปัญหาในระดับมาก คือ ขาดงบประมาณเพื่อการรณรงค์โดยเฉพาะ ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนต้องแบ่งใช้งบประมาณใน ส่วนของเงินอุดหนุนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และเงินส่วนอื่น ๆ แล้วแต่ความพร้อม ของโรงเรียนที่พอจะจัดสรรได้ ทำให้ไม่สะดวกและอาจกระทบกระเทือนต่องานหลักอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนการสอน เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า มีปัญหาในระดับปานกลางในเรื่อง การเบิกเงินล่าช้าไม่ทันต่อความต้องการที่จะใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ พลสูงเนิน (2531) ที่พบว่าปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ที่รับนักเรียนได้ต่ำกว่าเป้าหมาย มีปัญหาด้านงบประมาณที่ได้รับล่าช้าและไม่เพียงพอ และที่พบว่าเป็นปัญหาในระดับปานกลางอีก เรื่องหนึ่งคือ การใช้เงินส่วนตัวในการรณรงค์ ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากความจำกัดในด้านบ- งบประมาณและได้รับล่าช้าไม่เพียงพอ ไม่สะดวกในการเบิกจ่าย ผู้รณรงค์จึงต้องใช้งบประมาณ ของตนเองเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ

ส่วนผลการวิจัยเปรียบเทียบที่พบว่า โรงเรียนทั้งสองสังกัดมีปัญหาด้านงบ งบประมาณแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นเรื่องการขาดงบประมาณในการรณรงค์ โดยเฉพาะ การเบิกเงินล่าช้า การแบ่งสรรงบประมาณไม่เป็นธรรม และการใช้เงินส่วนตัวใน การรณรงค์ ที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีปัญหามากกว่า โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความพร้อมและประสบการณ์ ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการบริหารด้าน การเงินในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีน้อยกว่าผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญ ศึกษา แต่ถึงอย่างไรก็ตามก็แตกต่างกันไม่มากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีการศึกษา 2537 นี้ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไม่

ได้รับเงินอุดหนุนจากโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา แต่ได้รับเป็นวัสดุ ดังนั้นจึงทำให้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีปัญหาทางด้านงบประมาณมากกว่าโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา

2.4) จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัญหาด้านวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลาง ทุกเรื่อง และจากผลการวิจัยเปรียบเทียบที่พบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีปัญหามากกว่าโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ระดับแตกต่างกัน ทั้งหมดอาจเป็นปัญหาลับเนื่องมาจากปัญหาด้านงบประมาณทั้งสิ้น

2.5) จากผลการวิจัยที่พบว่า ด้านการดำเนินการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นที่พบมีปัญหอยู่ในระดับน้อยคือ (1) สภาพพื้นที่บริการมีลักษณะกระจาย ทุรกันดาร ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะที่ตั้งของโรงเรียนกระจายอยู่ตามหมู่บ้าน ชุมชนต่าง ๆ การรณรงค์ดำเนินการเฉพาะในพื้นที่ใกล้เคียง (2) ขาดการสนับสนุนให้กำลังใจจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน ซึ่งแสดงว่าบุคลากรในโรงเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าปัญหาด้านบุคลากรอยู่ในระดับน้อย ส่วนผลการวิจัยเปรียบเทียบที่พบว่าโรงเรียนทั้งสองสังกัดมีปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น เรื่องขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีมากกว่าโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ และมีถึง 147 โรงเรียน การประสานงานกับหน่วยงานอื่นจึงมีปัญหามากกว่า แต่ถึงอย่างไรก็ตามพบว่ามีปัญหาในระดับปานกลางในโรงเรียนทั้งสองสังกัดซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบรรจบ คำคุณ(2533) ที่พบว่าปัญหาในการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 นั้น โรงเรียนมีการประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานในท้องถิ่นไม่เพียงพอเท่าที่ควร

โดยสรุปปัญหาในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดขอนแก่น ในปีการศึกษา 2537 มีปัญหาในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านบุคลากรที่มีปัญหาน้อย แม้จะมีปัญหาในระดับปานกลาง แต่ผลการดำเนินงานก็สามารถบรรลุเป้าหมายได้คือเป็นผลให้นักเรียนเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่า

กลไกสำคัญที่ทำให้ประสบผลสำเร็จได้ คือ บุคลากร เพราะในเรื่องของบุคลากรมีปัญหาน้อย บุคลากรจึงสามารถแก้ปัญหาอื่นๆได้ เช่น งบประมาณซึ่งบุคลากรได้เสียสละใช้เงินส่วนตัวเป็นต้น สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2527) ที่กล่าวว่า ปัจจัยในการบริหาร ที่สำคัญที่สุดที่จะขาดเสียมิได้คือ ปัจจัยมนุษย์ เพราะมนุษย์มีความรู้สึนึกคิดที่จะกระตุ้นให้งานเดิน หรือเป็นตัวจุดประกายได้ นอกจากนี้ ชวน หลีกภัย (อ้างถึงในรายงานการวิจัยทางการศึกษา, 2527) ได้กล่าวเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการว่า ความหมายของการเป็น ประเทศชาติคือ คน ถ้าเรามีคนที่มีคุณภาพ นั้นหมายความว่า เรามีทรัพยากรที่มีค่า คนที่มีคุณภาพ นั้นเหนือกว่าทรัพยากรทุกชนิด

3) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา

3.1) จากผลการวิจัยที่พบว่าบุคลากรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีความคิดเห็นว่า การที่กระทรวงศึกษาธิการตั้งเป้าหมายกำหนดอัตราการเรียนต่อในปีการศึกษา 2537 ในอัตราร้อยละ 95 ของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นั้น เหมาะสมแล้ว แสดงให้เห็นว่า บุคลากรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความเข้าใจในโครงการและเห็นความสำคัญของการศึกษา ส่วนเวลาในการรณรงค์ซึ่งนับจากที่จังหวัดและอำเภอมีหนังสือแจ้งให้รณรงค์ ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2537 นั้น มีความเห็นว่ามันน้อยเกินไป อาจด้วยเหตุผลนี้ทำให้โรงเรียนดำเนินการรณรงค์ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2536 ดังผลการวิจัยที่ได้กล่าวข้างต้น

3.2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งจูงใจในการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา จากผลการวิจัยที่พบว่า ที่มีความคิดเห็นว่าเป็นสิ่งจูงใจในระดับมากที่สุด คือ การยกเว้นเงินบำรุงการศึกษา การมีหนังสือให้ยืมเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกองแผนงาน สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2534) ยุวดา หรรษากุล (2535) สุพิน ไชยจำเริญ (2535) ไพบุลย์ เศษคำภู (2535) และ สมพล หาวารี (2533) ที่พบว่า การยกเว้นเงินบำรุงการศึกษาและการมีหนังสือให้ยืมเรียน มีผลต่อการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อย่างมาก

จากผลการวิจัยเปรียบเทียบ ที่พบว่า โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งจูงใจ ในระดับที่มากกว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ระดับนัยสำคัญแตกต่างกัน เช่น การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา มีประสบการณ์มากกว่าจึงทราบว่าถ้าจัดให้

การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพแล้วนักเรียนจะเกิดความรู้สึกดีและมาเรียนมากเอง ส่วนการมีที่พักให้นักเรียนบ้านไกล การคมนาคมระหว่างบ้านและโรงเรียนสะดวก มีพาหนะรับส่ง และการประสบความสำเร็จของศิษย์เก่า แตกต่างกันไประดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบางโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาได้รับงบประมาณในการจัดที่พักให้นักเรียน จัดพาหนะรับส่ง และหลายโรงเรียนที่ศิษย์เก่าของโรงเรียนจบไปแล้วประสบความสำเร็จในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ ในขณะที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติยังไม่มีสิ่งเหล่านี้

3.3) จากผลการวิจัยที่พบว่า สาเหตุที่นักเรียนไม่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาในระดับมาก คือ ช่วยผู้ปกครองทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยุวดา ทรรชากุล (2535) สุขแก้ว คำสอน (2531) คำรัส อินจันทร์ (2533) และ Mohammad (1990) ที่พบว่าสาเหตุที่นักเรียนไม่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาเพราะต้องช่วยผู้ปกครองทำงาน ส่วนที่ความคิดเห็นว่าเป็นสาเหตุในระดับปานกลาง คือ ผู้ปกครองไม่ให้เรียนโดยไม่มีเหตุผล ช่วยผู้ปกครองดูแลน้องเรียนอ่อนหรือสติปัญญาไม่ดี ต้องการหารายได้จากการทำงานในหมู่บ้านและในจังหวัดใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการประเมินผลโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา กรมสามัญศึกษา ในปีการศึกษา 2535 ที่พบว่า สาเหตุที่นักเรียนไม่เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่เป็นเรื่องของความยากจนและเด็กไม่อยากเรียนเอง

ส่วนผลการวิจัยเปรียบเทียบที่พบว่า โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่นักเรียนไม่เรียนต่อ มากกว่าโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ระดับ .001 เรื่อง การช่วยผู้ปกครองทำงาน ต้องการหารายได้จากการทำงานในหมู่บ้านและในจังหวัดใหญ่ อาจจะเพราะประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาที่พบว่านักเรียนออกกลางคันด้วยสามสาเหตุนี้มาก จึงมีความคิดเห็นว่าเป็นสาเหตุมากกว่าในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

3.4) จากผลการวิจัยที่พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบุคลากรในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา มีเรียงตามลำดับคือ ควรให้ความรู้แก่บุคลากรก่อนดำเนินการรณรงค์ ควรจัดบุคลากรเพื่อแนะแนวโดยเฉพาะ ควรมีการร่วมมือกันอย่างจริงจังของบุคลากร ควรหาทางแก้ไขปัญหามูลนิธิที่อื้ออาน ควรเป็นบุคลากรที่อยู่ในท้องถิ่น และบุคลากรควรได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม นั้น เนื่องจากบุคลากรเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทและมีความสำคัญมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่

หากบุคลากรไม่อุทิศเวลาและเสียสละเพื่อการรณรงค์แล้ว องค์ประกอบด้านอื่น ๆ ก็ไร้ค่า ดังนั้น ถ้ามีการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรผู้ปฏิบัติการรณรงค์ ทั้งในเรื่องเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาทั้งต่อตนเองสังคมและประเทศชาติ เกี่ยวกับโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา รวมถึงความรู้เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ จะทำให้บุคลากรมีความมั่นใจในการรณรงค์มากขึ้น นอกจากนี้ บุคลากรควรได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม เพื่อสร้างขวัญ กำลังใจ ในการปฏิบัติงาน และมีข้อสังเกตในความคิดเห็นเรื่องหนึ่งที่ว่า ควรหาทางแก้ปัญหาบุคลากรที่อึดอัดเนื่องจากรณรงค์แล้ว โรงเรียนไม่สามารถรองรับนักเรียนได้ ซึ่งแสดงว่าหลังจากที่บุคลากรทุ่มเทกำลังสติปัญญาความสามารถ เพื่อการรณรงค์ให้เรียนต่อ และนักเรียนเข้ามาเรียนแล้วแต่โรงเรียนไม่สามารถจัดบริการ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียนการสอน หรือสวัสดิการอื่น ๆ ให้นักเรียนได้เท่าที่ควรจะเป็น เช่น ขาดครูวิชาเฉพาะ ขาดวัสดุอุปกรณ์ และอื่น ๆ จึงเป็นสิ่งที่พึงระวังสำหรับโรงเรียนทุกโรงเรียน

3.5) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงบประมาณ จากผลการวิจัยที่เรียงตามลำดับคือ ควรจัดงบประมาณเพื่อการรณรงค์โดยเฉพาะ ควรจัดงบประมาณให้ทุกกรมที่จัด การศึกษาระดับนี้ด้วยความเป็นธรรม การได้รับงบประมาณล่าช้าทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ควรจัดงบประมาณเพิ่มขึ้น และมีความคิดเห็นว่างบประมาณอาจจะไม่จำเป็นถ้าทุกฝ่ายมีความจริงจัง ซึ่งปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาปกติที่มักจะเกิดขึ้นในการดำเนินงานราชการแทบทุกอย่าง ซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้เทคนิควิธีการที่ไม่ขัดกับความถูกต้อง เพื่อให้สามารถทำงานได้บรรลุถึงความสำเร็จ โดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนงบประมาณที่ได้รับจนเกินไป เพราะในสภาพที่เป็นจริงถึงแม้จะได้รับเงินอุดหนุนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา รายละ 700 บาท ซึ่งต้องใช้ในการดำเนินงานทุกอย่าง บางโรงเรียนอาจได้ค่าใช้จ่ายมากกว่าหมื่นบาท ในขณะที่บางโรงเรียนทั้งปีได้ 500 บาท ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็น่าผู้บริหารจะต้องมีวิธีการบริหารงบประมาณให้ได้ประโยชน์มากที่สุดและมีข้อที่น่าสังเกตอีกอย่างหนึ่งคือ มีบุคลากรส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่างบประมาณอาจจะไม่จำเป็นถ้าทุกฝ่ายมีความจริงจัง ซึ่งแสดงให้เห็นถึง ความมุ่งมั่นในการที่จะพัฒนาการศึกษา ของบุคลากรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดขอนแก่น

3.6) จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัสดุ ครุภัณฑ์ เรียงตามลำดับคือ ควรให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ แล้วส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเป็นสื่อที่ทันสมัย ควรจัดหาวัสดุเพื่อการรณรงค์โดยเฉพาะ ควรเป็นสื่อที่เหมาะสมกับท้องถิ่น และสื่อมีผลน้อยกว่าความศรัทธาของผู้ปกครองและนักเรียน การที่ให้กระทรวงศึกษาธิการผลิตสื่อ เช่น เอกสาร แผ่นพับ ในปริมาณมากแล้วส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น จะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการผลิตสื่อเองของแต่ละโรงเรียน สำหรับโรงเรียนที่มีความพร้อมอาจจะผลิตสื่อเพิ่มเติมสื่อที่ใช้ควรจะทันสมัย สื่อที่ดีจะต้องเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความสนใจเกิดการรับรู้ สิ่งเร้านั้นควรมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงได้ เคลื่อนไหวได้ (วิวัฒน์ชัย กุลมัตย์, 2526) เช่น โทรทัศน์ มีบางโรงเรียนประสบความสำเร็จอย่างมากโดยการทำเป็นวิดิทัศน์แนะนำโรงเรียน และมีข้อที่น่าสังเกตอีกอย่างหนึ่งคือ บุคลากรบางส่วนมีความคิดเห็นว่ามีผลน้อยกว่าความศรัทธาของผู้ปกครองและนักเรียน ซึ่งเป็นการสนับสนุนผลการวิจัยในส่วนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ แสดงให้เห็นว่าถึงแม้จะมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ แต่จากความตั้งใจจริงของบุคลากรจึงทำให้ผลการรณรงค์ประสบความสำเร็จ ทำให้การเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในปีการศึกษา 2537 มีอัตราถึงร้อยละ 95.14

3.7) จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการรณรงค์ เรียงตามลำดับคือ ควรมีการวางแผนการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง นโยบายกับการสั่งการให้ปฏิบัติควรให้สอดคล้องกัน วิธีการที่ได้ผลคือการสร้างความศรัทธาให้แก่ นักเรียนและผู้ปกครอง ควรมีการใช้วิธีการหลาย ๆ รูปแบบ และควรร่วมมือกับหน่วยงานราชการและเอกชนอื่น ๆ ให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ประชุม รอดประเสริฐ (2535) ที่กล่าวไว้ว่า การวางแผนเป็นสิ่งที่ชี้ถึงการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนที่ดีจะบรรลุถึงเป้าหมาย คัดทั้งทุนและกำลังงานที่ใช้ ดังนั้นหากมีการวางแผนที่ดี มีการปฏิบัติตามแผนเป็นขั้นตอนแล้ว ก็จะทำให้ประสบความสำเร็จคุ้มค่ากับที่ลงทุนไป

นอกจากนี้ บุคลากรยังมีความคิดเห็นว่ นโยบายกับการสั่งการให้ปฏิบัติไม่สอดคล้องกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้รับนักเรียนเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2537 ให้ได้ร้อยละ 95 ของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2536 ซึ่งโรงเรียนที่จะสามารถรับเพิ่มได้มากคือโรงเรียนขยายโอกาสทาง

การศึกษาในทุกสังกัด และสาขาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้จะกระจายอยู่ในทุกพื้นที่ แต่ในขณะเดียวกันก็มีการสั่งการให้ยุบโรงเรียนสาขาซึ่งมีนักเรียนน้อย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2537) ดังงบประมาณในส่วนโรงเรียนสาขานอกจากนี้ จากนโยบายการรับนักเรียนร้อยละ 95 แต่โรงเรียนได้รับอนุมัติให้เปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพียงห้องเดียว ดังนั้นโรงเรียนจึงไม่สามารถรองรับเด็กจำนวนมากได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม บุคลากรบางส่วนก็มีความคิดเห็นว่า วิธีการที่ได้ผลดีคือการสร้างความศรัทธาแก่นักเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งเป็นการสนับสนุนผลการวิจัยที่ว่า บุคลากรเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างมากในการรณรงค์

โดยสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการรณรงค์ บุคลากรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดขอนแก่น มีความคิดเห็นว่าบุคลากรเป็นกลไกสำคัญอันดับแรกที่จะทำให้การรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาประสบความสำเร็จ แม้จะมีปัญหาด้านปัจจัยอื่น ๆ แต่ก็ลดความรุนแรงลงได้ด้วยบุคลากรมีความมุ่งมั่นในการทำงาน ดังนั้นจึงน่าจะสามารถคาดหมายได้ว่า ในปีการศึกษา 2538 จังหวัดขอนแก่นคงจะประสบความสำเร็จในการรณรงค์ตามเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการได้อีก เนื่องจากนายสัมพันธ์ ทองสมัคร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้สัมภาษณ์ในหนังสือพิมพ์มติชนฉบับประจำวันที่ 2 พฤศจิกายน 2537 ว่า ได้ประกาศนโยบายและเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีการศึกษา 2538 ไว้คือ จะเน้นในเชิงปริมาณ ในส่วนของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาพื้นฐานของประชาชนนั้นจะจัดให้เด็กที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ตั้งเป้าไว้ 1,050,000 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 98 ของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2537 นอกจากนี้จากหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวกันฉบับประจำวันที่ 3 พฤศจิกายน 2537 นายสัมพันธ์ ทองสมัคร ยังได้กล่าวอีกว่า ได้ตั้งคณะกรรมการรับเด็กนักเรียนนักศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2538 ให้ทุกกรมเตรียมการจัดพิมพ์เอกสารแถลงข่าวการรับนักเรียน นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง และต้องให้ทันภายในเดือนธันวาคม 2537 เพื่อให้การจัดพิมพ์เอกสารและส่งไปยังจังหวัดต่าง ๆ ได้ทันก่อนการรับเด็ก ในส่วนของกรมสามัญศึกษา นายบรรจง พงศ์ศาสตร์ อธิบดีกรมสามัญศึกษา ได้ให้สัมภาษณ์ถึงแนวโน้มของกระทรวงศึกษาธิการในการรับเด็กเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 98 ในปีการศึกษา 2538 กับหนังสือพิมพ์มติชนฉบับประจำวันพฤหัสบดีที่ 3 พฤศจิกายน

2537 ว่า โดยภาพรวมทั้งหมดคงสามารถทำได้ กรมสามัญศึกษาพร้อมในด้านอาคารสถานที่และที่นั่งเรียนอยู่แล้ว หากมีจำนวนเด็กเข้าเรียนเพิ่มขึ้นในระดับมัธยมก็ไม่มีปัญหา และในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ นายสุธรรม บัณฑิตเสวีรัฐ เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้สัมภาษณ์ในหนังสือพิมพ์มติชนฉบับประจำวันที่ 6 เดือนพฤศจิกายน 2537 ว่า ในปีการศึกษา 2538 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะประกาศเป็นปีแห่งการ "เสียสละเพื่อคุณภาพการศึกษา" โดยมีการดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

สำหรับ "นโยบาย เป้าหมาย และแนวทางการรับนักเรียน นักศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2538" ที่ได้มีการประชุมของผู้บริหารระดับสูงในกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2538 นั้น นายสัมพันธ์ ทองสมัคร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวกับที่มศึกษา (ไทยรัฐ, 9 มกราคม 2538) ว่า ได้ยึดแนวปฏิบัติเหมือนในปีที่ผ่านมา แต่มีจุดเน้นบางประการที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ในระดับประถมศึกษา ให้สถานศึกษาทุกแห่งรับนักเรียนที่ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรด้วย การรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรมสามัญศึกษา ให้สถานศึกษาพยายามลดจำนวนเด็กฝากลงให้ได้ต่ำกว่าร้อยละ 5 สำหรับการรณรงค์ให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั่วประเทศนั้น ในปีนี้จะรณรงค์อย่างเข้มข้น โดยมอบหมายให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการทำข้อมูล เพื่อให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นำเรื่องเข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีให้รับทราบและเพื่อขอความร่วมมือจากกระทรวงอื่น ๆ เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย นั้น หากประกาศเป็นนโยบายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการเรื่องนี้อย่างจริงจังจะทำให้เป้าหมายการรณรงค์สำเร็จได้ นอกจากนี้ ที่ประชุมยังเสนอให้เรียนเชิญ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี เป็นนายแบบโฆษณาณรงค์เพื่อการเรียนต่อ โดยมอบหมายให้กรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นผู้รับผิดชอบ และยังได้หารือแนวทางเพื่อให้มีการตั้งงบประมาณเพื่อช่วยเหลือแต่ละจังหวัด ในการรณรงค์เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดละ 100,000 บาท เพื่อให้ ศศ.ว.จ. เป็นผู้ใช้จ่ายในการรณรงค์ สำหรับในเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าจะต้องเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะทำให้การรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 บรรลุเป้าหมาย ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การดำเนินงานของ ศศ.ว.จ. ของแต่ละจังหวัดเป็นสำคัญอีกด้วย

นอกจากนี้ นายสัมพันธ์ ทองสมัคร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวกับหนังสือพิมพ์มติชนฉบับประจำวันที 3 พฤศจิกายน 2537 เกี่ยวกับเรื่องที่กระทรวงศึกษาธิการ จะขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 9 ปี นั้นเนื่องจากการประเมินการขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นที่น่าสนใจ มีเด็กเข้าเรียนต่อจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มากขึ้น ผู้ปกครองรวมถึงตัวเด็กมีความกระตือรือร้นในการเรียนต่อสูง อีกทั้งสถานประกอบการหลายแห่งต้องการบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าทำงาน จึงได้ตัดสินใจกราងพระราชบัญญัติพื้นฐานการศึกษาของเด็กไทย คาดว่าจะใช้เวลากร่างเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในทัน ในเดือนมกราคม 2538 จะได้ใช้บังคับทันในปีการศึกษา 2539 ดังนั้นต่อไปกรมต่าง ๆ ที่มีสถานศึกษาอยู่ในสังกัดจะต้องช่วยกันรับเด็กเข้าเรียนมากขึ้น เพราะกฎหมายจะครอบคลุมไปถึงกรมต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย เกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า กระทรวงศึกษาธิการกำลังเน้นในเรื่องของปริมาณมากเกินไป โดยไม่ได้กล่าวถึงการทำให้โรงเรียนมีความพร้อมที่จะรับเด็กให้ได้มากๆ ผลที่ได้อาจจะไม่คุ้มกับการลงทุนทั้งด้านงบประมาณและกำลังคน ซึ่งในเรื่องการขยายการศึกษาโดยเน้นด้านปริมาณนั้น ได้เริ่มจัดกันมาตั้งแต่ยุคที่ 3 ของวิวัฒนาการนโยบายการศึกษาไทยแล้ว ในภาวะการณ์ปัจจุบัน จึงควรมีวิวัฒนาการที่ดีกว่าเดิม โดยไม่ควรเน้นในเรื่องของปริมาณอย่างเดียว เช่นเดียวกับที่ นายทวีศักดิ์ เสนาณรงค์ ได้ให้ความเห็นไว้ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐฉบับประจำวันพุธที่ 9 พฤศจิกายน 2537 ว่า เรื่องนี้เป็นนโยบายหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นเรื่องที่ดี แต่การจะประกาศเป็นกฎหมายนั้นจะต้องมีความพร้อมทั้งในเรื่องของงบประมาณ บุคลากร และวัสดุการศึกษา เพราะเมื่อขยายพื้นฐานการศึกษา คนเรียนจะมีจำนวนมากขึ้นเป็นล้านคน หากไม่มีความพร้อมก็ไม่ควรที่จะรีบเร่งประกาศเป็นกฎหมายภาคบังคับ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ก็คงจะเป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้แถลงเอาไว้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Fayyaz (1990) ที่วิจัยเรื่องการดำเนินการพัฒนาการขยายการศึกษาในระดับประถมศึกษาในปากีสถาน แล้วพบว่า ความสำเร็จของการพัฒนาการขยายการศึกษาขึ้นกับการสนับสนุนจากผู้นำระดับสูงในวงราชการ การสนับสนุนทางการเมือง ความยืดหยุ่น การให้โอกาส การพัฒนาของผู้ร่วมงานและหน่วยงาน และการติดตามของตัวแทนระดับชาติ

5.6 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1) ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1) ควรมีการประสานงานด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบายการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาให้เป็นระบบ ตั้งแต่ระดับชาติลงมาถึงระดับท้องถิ่น

1.2) ผู้รับผิดชอบระดับจังหวัด เช่น คณะกรรมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จังหวัด สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น หรือแม้แต่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น ควรหามาตรการดำเนินการรณรงค์อย่างกว้าง ๆ เช่น การทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษา เพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครองสนใจในการศึกษาต่อ ดังนั้น ในระดับโรงเรียนจะมีการกิจเพียงเพื่อนำเสนอส่วนที่ดีหรือผลงานดีเด่นของโรงเรียนเท่านั้น เพื่อให้ให้นักเรียนและผู้ปกครองพิจารณาเลือกที่จะเรียนต่อในสถานศึกษาที่ตรงกับความถนัดและความสนใจของตนเอง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรณรงค์เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ในปีการศึกษา 2538 นี้ หากกระทรวงศึกษาธิการมีการตั้งงบประมาณให้แต่ละจังหวัด ๆ ละ 100,000 บาท เป็นจริงแล้ว ศศ.ว.จ.ขอนแก่น จึงควรนำมาใช้เพื่อการรณรงค์อย่างกว้าง ๆ ในภาพรวมดังกล่าวข้างต้น จะเป็นการลดภารกิจของโรงเรียนและทำให้โรงเรียนสามารถนำเสนอส่วนที่ดีของโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ศศ.ว.จ. ควรดำเนินการให้สื่อมวลชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ในส่วนของโรงเรียนเองก็ควรประสานความร่วมมือกับชุมชน คณะกรรมการสภาตำบล ให้มากกว่าเดิมด้วย

1.3) หน่วยงานระดับจังหวัดควรสร้างความเข้าใจ ในเรื่องการดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ถูกต้องและตรงกัน ให้เกิดขึ้นกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยต้องชี้ประเด็นให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาในยุคปัจจุบัน ภารกิจของหน่วยงานที่จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเดิมที่มีกรมสามัญศึกษาเป็นหลัก เมื่อความต้องการและความจำเป็นในการให้การศึกษาเพิ่มมากขึ้น ลำพังเพียงแต่กรมสามัญศึกษา จึงไม่สามารถจัดดำเนินการได้ จึงได้มีการขยายโอกาสทางการศึกษา และขยายการจัดการศึกษาในระดับนี้ไปยังหน่วยงานอื่นที่สามารถจัดดำเนินการได้ เช่น กรมการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น ฉะนั้นจึงควรชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญของการจัดการศึกษา ที่มุ่งให้ประชาชนได้รับการศึกษาเป็นหลักสำคัญ ทุกหน่วยงานจึงต้องช่วยกัน ผลที่จะ

ตามก็คือด้านปริมาณผู้เรียน ซึ่งเมื่อทุกหน่วยงาน ทุกโรงเรียน มีความตระหนักในเรื่องนี้ จะไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในการแย่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนตนเอง

1.4) ศศ.ว.จ. ควรประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาที่มีความพร้อมทั้งในด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เทคนิควิทยาการ เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันอื่น ๆ ในการเป็นศูนย์ผลิตสื่อเพื่อการรณรงค์ จะทำให้ได้สื่อที่มีคุณภาพ ทั้งยังเป็นการสร้างสัมพันธไมตรีและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานอีกด้วย

1.5) หน่วยงานระดับอำเภอหรือโรงเรียนควรมีการแบ่งเขตพื้นที่การรณรงค์ ให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมในทุกพื้นที่

1.6) การสร้างขวัญ กำลังใจ แก่ผู้ปฏิบัติงานรณรงค์เป็นสิ่งจำเป็น เพราะบุคลากรเหล่านี้เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

1.7) การรณรงค์ต้องวางพื้นฐานให้นักเรียนรู้สึกว่าจะต้องเรียนโดยไม่จำเป็นว่าจะต้องเรียนในสถานศึกษาสังกัดใด

1.8) ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรก่อนดำเนินการรณรงค์ เพื่อให้บุคลากรสามารถนำเสนอในสิ่งที่ดี ที่เป็นผลงานดีเด่นของโรงเรียนได้

1.9) ควรสร้างความพร้อมของโรงเรียนในการรองรับเด็ก พัฒนาครูอาจารย์ และควรสร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นกับนักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อชักจูงให้เด็กเข้าเรียน และเป็น การแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนด้วย

1.10) โรงเรียนทั้งสังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน ควรหามาตรการในการดำเนินงานร่วมกัน จะเป็นการแก้ปัญหาที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีปัญหาในการรณรงค์มากกว่าในทุก ๆ ด้าน

1.11) ควรใช้วิธีการรณรงค์หลาย ๆ รูปแบบ

1.12) แต่ละโรงเรียนควรมีมาตรการเฉพาะนอกเหนือจากที่กรมกำหนด เช่น จัดหาทุนการศึกษาให้ ติดต่อสถานประกอบการให้นักเรียนฝึกงานและมีรายได้ระหว่างเรียน จัดให้มีสวัสดิการ การรักษาพยาบาล อาหารกลางวัน เป็นต้น

1.13) จัดให้มีการพบปะ แลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะคติ ระหว่างครูโรงเรียนขยาย-
โอกาสทางการศึกษาทุกสังกัด เพื่อให้เกิดแนวคิดและพัฒนางานของตนให้อยู่ในมาตรฐานใกล้เคียงกัน

1.14) ควรจัดประชุม สัมมนาในระดับผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนเทศบาล โรงเรียนพระปริยัติธรรม และกรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อหามาตรการดำเนินงานที่เหมาะสม เพื่อให้การรณรงค์นักเรียนเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาให้ครบทุกคน ภายในปี 2540

2) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อเสนอแนะการรณรงค์ เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ในจังหวัดที่ผลการรับนักเรียนได้ไม่ถึงเป้าหมายร้อยละ 95

2.2) ควรมีการศึกษาถึงอัตราการคงอยู่ของนักเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปัจจัยที่ทำให้นักเรียนออกกลางคัน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2.3) ควรศึกษาถึงสาเหตุของความขัดแย้งในการดำเนินงาน ในโรงเรียนขยาย-โอกาสทางการศึกษา ในสังกัดกรมสามัญศึกษาและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ